

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเรียนรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแยกยื่นหรือยื่นรวมภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้สมรส โดยศึกษาจากพนักงานเอกชนที่สมรสแล้ว ในเขตลุมพินี ซึ่งเขตลุมพินีนั้นเป็นเขตที่มีธุรกิจชั้นนำมากมายและอยู่กลางใจเมือง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี
- 2.2 ทฤษฎีการภาษีเงินได้
- 2.3 แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภรรยา
- 2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี

เนื่องจากการบริหารประเทศนั้นต้องใช้งบประมาณในการบริหารซึ่งรายรับส่วนใหญ่ของประเทศก็คือ ภาษี ในแต่ละประเทศก็จะมีรูปแบบในการจัดเก็บภาษีที่แตกต่างกัน แต่รูปแบบในการจัดเก็บนั้นจะมีรากฐานจากระบบการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่ดี การบริหารจัดการเก็บภาษีที่ดีนั้นเป็นการบริหารการจัดการเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกระจายรายได้ กล่าวคือ ภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องก่อภาระให้แก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด ซึ่งปัญหาในการจัดเก็บภาษีนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือในการเสียภาษีของประชาชน ความซื่อสัตย์สุจริตในการเสียภาษี (กมลพรรณ เผ่าพงษ์, 2550)

2.1.1 วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

การจัดเก็บภาษีอากรนั้นหลักๆก็เพื่อนำเงินมาบริหารจัดการประเทศ นำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายของกิจการภาครัฐ แต่การเก็บภาษีนั้นก็ยังมีวัตถุประสงค์อย่างอื่นด้วย เช่น การเก็บภาษีเพื่อควบคุมหรือส่งเสริมเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภค การผลิต หรือวิธีดำเนินการธุรกิจบางชนิด และการเก็บภาษีก็ช่วยในการกระจายรายได้และส่งเสริมความเท่าเทียมกันในสังคม

กล่าวคือ ประชาชนไม่ควรมีความเหลื่อมล้ำกันในสังคม รัฐบาลจึงนำภาษีมาใช้ในการลดความเหลื่อมล้ำโดย

การจัดเก็บภาษีแบบอัตราก้าวหน้า โดยคนที่มีรายได้สูงจะเสียภาษีในอัตราที่สูงกว่าคนที่มีรายได้น้อย หรือการจัดเก็บภาษีจากสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราที่สูง เป็นต้น

อย่างไรก็ดี การเสียภาษีถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองทุกคนในชาติที่ต้องรับผิดชอบ ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติเอาไว้ โดยประชาชนควรมีความสมัครใจในการเสียภาษีเพื่อให้กฎหมายดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสมัครใจในการเสียภาษีอากร หมายถึง การที่ผู้เสียภาษีมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องเสียภาษีอากรให้กับรัฐบาลอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ภายในเวลาที่ทางรัฐบาลกำหนด (เจริญ ธฤติมานนท์, 2533) ความสมัครใจในการเสียภาษีนั่น นอกจากจะมีผลต่อผู้เสียภาษีเองในการปฏิบัติตามหลักของความเป็นพลเมืองที่ดีของประชาชาติ โดยการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ประเทศชาติโดยการเสียสละในการเสียภาษีอากร

2.1.2 ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

ในการจัดเก็บภาษีอากรจะต้องคำนึงถึงหลักในการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี ซึ่งภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องมีความเป็นธรรม เหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนและรัฐบาล ซึ่งนักวิชาการส่วนใหญ่มักจะนำหลักการจัดเก็บภาษีตามแนวคิดของของสมิธมาใช้ในการอ้างอิง (Adam Smith อ้างถึงในสนธยา ทองดี, 2547) โดยหลัก การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์ 4 ประการหรือที่เรียกว่า Adam Smith's Canons ซึ่งสรุปได้ว่า

2.1.2.1 หลักความยุติธรรม (Equity) ต้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยยึดหลักผู้มีรายได้มากก็ควรเสียภาษีมากกว่าคนที่มีรายได้น้อย ควรเก็บจากประชาชนทุกคนตามฐานะทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล ศุภชัย บำรุงศรี (2543) เคยให้ความหมายของหลักความยุติธรรมเอาไว้ว่า ความยุติธรรมจะแสดงให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อภาครัฐได้แบ่งภาระภาษีให้กับประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีอย่างเป็นธรรม โดยไม่สนับสนุนให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคณะหนึ่ง เพื่อให้บุคคลทุกคนนั้นมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน แนวความคิดเกี่ยวกับความยุติธรรมหรือความเป็นธรรมทางภาษีอากรนั้น ได้มีรากฐานมาจาก หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ (The principle of Absolute Equity) ซึ่งถือว่าระบบภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องจัดเก็บจากผู้เสียภาษีทุกคนในอัตราที่เท่าๆกัน แต่หลักการดังกล่าวนี้ไม่ได้คำนึงถึงความสามารถในการชำระภาษีอากรที่แตกต่างกันของผู้เสียภาษี และก่อให้เกิดภาระภาษีของผู้มีรายได้ต่ำสูงกว่าผู้ที่มีรายได้สูง และมาจากหลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (The principle of Relative Equity) โดยหลักการนี้จะพิจารณาจากจำนวนภาษีที่เสียไปเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับจากรัฐหรือเปรียบเทียบกับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีแต่ละราย ในขณะที่ Jintana Somsai (2555)

ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า หลักความยุติธรรมนั้น คือ การเสียภาษีอากรควรคำนึงถึงความสามารถหรือรายได้ของประชาชนผู้เสียภาษีเป็นหลัก ผู้มีรายได้มากก็ควรเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย

การเก็บภาษีอากรตามหลักการดังกล่าวก็เพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถในการเสียภาษีของผู้เสียภาษี ไม่ให้เกิดความได้เปรียบหรือเสียเปรียบ เป็นไปตามหลักความถูกต้อง โดยจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกคน หมายความว่า คนที่มีฐานะไม่เท่าเทียมกัน ควรจะเสียภาษีต่างกัน โดยภาษีที่แตกต่างกันต้องแตกต่างกันอย่างเหมาะสม โดยมีโครงสร้างของภาษีเข้ามาช่วย โดยการเก็บแบบอัตราก้าวหน้า เป็นต้น

2.1.2.2 หลักความแน่นอน (Certainty) ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บ ให้รัดกุมและแน่นอน ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนจะต้องเสียต้องมีความแน่นอน ไม่กำกวม จำนวนที่ต้องเสียภาษีต้องชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน สุขชัย บำรุงศรี (2543) กล่าวว่า ควรจะต้องกำหนดภาระภาษีอากรให้แก่ประชาชนทุกคนทราบล่วงหน้าว่าจะต้องเสียภาษีจำนวนเท่าใด เสียภาษีเมื่อใด และด้วยวิธีการใดบ้าง มีอัตราภาษีบอกที่แน่นอน กำหนดวันและเวลาในการชำระภาษี ระบุเงื่อนไขต่างๆ ให้ชัดเจน โดยหลักความแน่นอนของการเสียภาษีนั่น ได้มี 4 ลักษณะด้วยกันดังนี้ คือ

1. ความแน่นอนในด้านภาระภาษี (Certainty of Incidence) รัฐจะต้องกำหนดกลุ่มประชาชนที่จะต้องเสียภาษีให้ชัดเจนแน่นอน

2. ความแน่นอนของหนี้ภาษีอากร (Certainty of Liability) คือ ภาษีอากรที่ดีและมีประสิทธิภาพควรจะเป็นภาษีอากรที่มีความง่ายและแน่นอนในการประเมินหนี้ภาษีอากร

3. ความแน่นอนในการลดเงินได้ของเอกชน คือ เพื่อเป้าหมายในด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ภาษีอากรควรจะเป็นภาษีที่สามารถลดเงินได้ของเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและรัฐจำเป็นต้องรู้อัตราการหลบหลีกภาษีอากร (Evasion ratio) ของภาษีอากรประเภทต่างๆ

4. ความแน่นอนเกี่ยวกับการทำนายรายได้จากภาษีอากร (Fiscal Marksmanship) ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการพยากรณ์มูลค่าของตัวแปรค่าของเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจจุลภาค ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ของรัฐที่ได้จากภาษี

ในขณะที่ Jintana Somsai (2555) ก็ได้ขยายความเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องหลักความแน่นอน เอาไว้ว่า หลักความแน่นอน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่การเก็บภาษีควรมีความแน่นอน ในการจัดเก็บภาษีเพื่อผู้ที่เสียภาษีจะได้มีการวางแผนเกี่ยวกับการเสียภาษีของตนเอง ความแน่นอนนั้นต้องแน่นอนในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) การกำหนดเวลาในการเสียภาษีให้ชัดเจน
- 2) วิธีการเสียภาษี ควรกำหนดให้ผู้เสียภาษีทราบว่าเงินได้ประเภทใดเสียภาษีอย่างไร ซึ่งวิธีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากรนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กรณีคือ

2.1) การเสียภาษีโดยวิธีประเมินตนเอง โดยวิธีนี้กำหนดให้ผู้เสียภาษีมีหน้าที่ในการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีตามจำนวนที่คำนวณได้นั้นด้วยตนเอง สามารถยื่นแบบแสดงรายการผ่านช่องทาง ออนไลน์ หรือยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้ที่สำนักงานเขตกรมสรรพากรได้ทุกเขตพื้นที่

2.2) การเสียภาษีโดยวิธีหัก ณ ที่จ่ายเป็นการกำหนดหน้าที่ให้ผู้ที่มีหน้าที่จ่ายเงินได้เป็นผู้คำนวณหาจำนวนเงินภาษีที่มีเงินได้จะต้องเสียภาษีและทำการหัก นำส่งให้แก่กรมสรรพากร

2.3) การเสียภาษีโดยวิธีประเมินโดยเจ้าพนักงานประเมิน เป็นการจัดเก็บภาษีอากรโดยให้อำนาจเจ้าพนักงานในการประเมินเรียกเก็บภาษีอากร ซึ่งจะเป็นกรณีที่ยื่นแบบแสดงรายการก่อนหรือหลังกำหนดเวลาในการยื่นแบบแสดงรายการตามที่กรมสรรพากรกำหนด

3) จำนวนภาษี ควรกำหนดอัตราภาษีที่จะต้องเสียเอาไว้แน่นอนว่าเงินได้เท่าไรควรจะเสียภาษีเท่าไร

พนม ทินกร ณ อยุธยา (2534) ได้เคยอธิบายว่า หลักความแน่นอนและการปรับตัว (Certainty and Adaptability) ระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องมีความแน่นอน มีหลักเกณฑ์แน่นอน สามารถคาดการณ์ถึงวิธีการและผลการดำเนินงานล่วงหน้าได้แน่นอน ดังนั้นระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรจึงต้องอาศัยหลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) และหลักระบบราชการ (Bureaucracy) ทั้งนี้เพื่อให้ระบบบริหารมีความแน่นอน เชื่อถือได้ และมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นกลาง

2.1.2.3 หลักความสะดวก (Convenience) ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีมากที่สุด เช่น ควรกำหนดช่วงเวลาในการชำระ ภาษีให้เหมาะสม ง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อน ส่วนในด้านความสะดวกสบาย Jintana Somsai (2555) ก็ได้พูดเพิ่มเติมเอาไว้ว่า ภาษีทุกชนิดควรให้ความสะดวกแก่ผู้เสียภาษี ทั้งวิธีการ เวลา และสถานที่ที่ต้องเสียภาษี เช่น สามารถยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ต สามารถชำระภาษีผ่านไปรษณีย์ ธนาคาร หรือร้านสะดวกซื้อ เป็นต้น

2.1.2.4 หลักความประหยัด (Economy) ต้องถือหลักการจัดเก็บในอัตราต่ำแต่เก็บได้มาก และทั่วถึงดีกว่าการเก็บในปริมาณที่มากแต่จะจ่งเก็บแต่ผู้มีรายได้มาก ทำให้ผู้เสียภาษีมากเกิดความเสียขวัญและพยายามเลี่ยงภาษี และด้านหลักความประหยัดนั้น Jintana Somsai (2555) ก็ได้พูดเพิ่มเติมเอาไว้ว่า หลักความประหยัดและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีต้องพิจารณาค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีให้น้อยที่สุดโดยพิจารณาทั้งผู้จัดเก็บภาษีและผู้เสียภาษี ก่อนหน้า พนม ทินกร ณ อยุธยา (2534) ก็ได้ให้ความหมายของหลักความประหยัดเอาไว้ว่าหลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ (Economy and Efficiency) ระบบการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีคือ ระบบที่สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บได้มากที่สุดในขณะที่เดียวกันก็สามารถ

จัดเก็บภาษีได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากที่สุดและต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการเสียภาษีของผู้เสียภาษีที่เรียกว่า “ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี” (Compliance Cost) ระบบภาษีที่ประหยัดจะต้องมีค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดเก็บต่ำ ค่าใช้จ่ายของภาคเอกชนที่มีส่วนช่วยในการจัดเก็บภาษีต่ำและค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษี (Compliance Cost) ต่ำด้วย

ในขณะที่ Jintana Somsai (2555) ได้นำหลักแนวคิดของสมิธมาใช้และได้เพิ่มเติมเรื่ององค์ประกอบสำคัญของระบบการจัดเก็บภาษีที่ดี ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการมีการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนมีความรู้เรื่องภาษีอากรและให้ความร่วมมือในการชำระภาษี ความซื่อสัตย์สุจริตและประสิทธิภาพในการทำงานของเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี กล่าวโดยสรุปแล้วการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีต้องอาศัยหลักการดังต่อไปนี้

หลักการอำนวยความสะดวก (Productivity) หมายถึง การเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ที่สูงให้กับรัฐบาล การเก็บภาษีอากรจากประชาชนควรเก็บเฉพาะประเภทที่สามารถทำรายได้ได้ดีไม่ควรเก็บภาษีหลายประเภทมากเกินไป การที่ภาษีอากรจะผลิตรายได้ให้มากหรือน้อยเพียงใด นอกจากอัตราภาษีแล้วยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 2 ประการ คือ

ประการแรก คือ จะต้องเป็นภาษีอากรที่มีฐานภาษีที่กว้าง ต้องครอบคลุมจำนวนผู้เสียภาษีอากรจำนวนมากและในขณะเดียวกันฐานภาษีที่ใช้เรียกเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีแต่ละรายจะต้องมีขนาดกว้างด้วย ภาษีอากรที่มีฐานภาษีกว้างเช่นนี้จะทำรายได้ให้กับรัฐได้สูง โดยไม่จำเป็นต้องใช้อัตราภาษีที่สูงเท่าใดนัก

ประการที่สอง คือ อัตราภาษีที่ใช้หากเป็นอัตราภาษีที่มีลักษณะก้าวหน้า เมื่อฐานภาษีมีขนาดกว้างขึ้นจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรมากขึ้นตามสัดส่วนที่สูงกว่าการขยายฐานภาษี

ลักษณะของฐานภาษี ได้แก่

ฐานกว้าง คือ ภาษีอากรที่จัดเก็บครอบคลุมถึงผู้เสียภาษีอากรจำนวนมาก ย่อมสามารถจัดเก็บภาษีอากรได้มากกว่าฐานแคบ

ขนาดของฐานภาษี ได้แก่การเก็บภาษีจากฐานที่มีขนาดใหญ่คือ เก็บได้เป็นจำนวนมากจากผู้เสียภาษีแต่ละรายแม้ผู้เสียภาษีดังกล่าวจะมีจำนวนน้อย ก็ยังสามารถเก็บภาษีได้มาก

หลักความยืดหยุ่น การเก็บภาษีอากรควรมีความยืดหยุ่นตามสถานะเศรษฐกิจของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง

หลักการยอมรับของประชาชน การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้น จะต้องได้รับการยอมรับและยินดีที่จะเสียภาษีจากประชาชนมากกว่าจะหลีกเลี่ยงภาษี

หลักการบริหารที่ดี วิธีการในการจัดเก็บภาษีอากรนั้น ควรจัดเก็บอย่างมีหลักเกณฑ์ที่มี รัศม มีประสิทธิภาพในการจัดเก็บ และสามารถควบคุมการหลีกเลี่ยงภาษีอากรได้อย่างดี

อริญ ธรรมโน (2513) ได้มีการเพิ่มหลักเกณฑ์นอกเหนือจากแนวคิดของ Adam Smith ดังนี้คือ

หลักทำรายได้ดี (Productivity) กล่าวคือ รัฐสามารถจัดเก็บภาษีซึ่งเป็นรายได้ของรัฐให้ เพียงพอต่อรายจ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้นตามหน้าที่

หลักความยืดหยุ่น (Flexibility) คือ ภาษีอากรที่ดีควรจะเป็นเครื่องมือในการช่วยบรรล วัตถุประสงค์ในการรักษาเสถียรภาพในทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุก สภาวะการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศ ระบบภาษีที่ดีควรจะเป็นเครื่องมือในการควบคุม ภาวะเศรษฐกิจได้

ในขณะที่พนม ทินกร ณ อยุธยา (2534) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ระบบการจัดเก็บภาษีที่มี ประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องมีลักษณะหรือหลักเกณฑ์การจัดเก็บที่ดีเป็นแนวทางในการกำหนดการ จัดเก็บภาษีแต่ละประเภท ซึ่งเรื่องนี้นักเศรษฐศาสตร์ได้กำหนดลักษณะหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ วิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีดังต่อไปนี้ คือ

หลักการยอมรับได้ของสังคม (Acceptability) การจัดเก็บภาษีอากรจะได้ผลดีนั้นนอกจากจะ ขึ้นอยู่กับความพยายามของรัฐบาลแล้ว ที่สำคัญยิ่งกว่านั้นคือความร่วมมือของประชาชน หากประชาชน ให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอย่างดีแล้วการเก็บภาษีก็จะง่ายขึ้นการที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือที่ดี ได้นั้น ขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคม กล่าวคือ ถ้าสังคมยอมรับว่าการเสียภาษีนั้นถูกต้องสมควรที่จะ เสียภาษีแล้ว ประชาชนก็จะให้ความร่วมมือในการเสียภาษีเอง หากสังคมไม่ยอมรับภาษีนั้นและเห็นว่า ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสมไม่ยุติธรรม ภาษีนั่นก็จะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ภาษีที่ไม่ได้รับการ ยอมรับจากประชาชนจะถือว่าเป็นภาษีที่ดีได้อย่างไร

หลักความถูกต้องเหมาะสม (Accuracy and Expediency) ระบบภาษีที่ดีต้องสามารถ ควบคุมการจัดเก็บภาษีให้เป็นไปอย่างถูกต้อง ตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด การไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายจะต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษเอาไว้

หลักความสะดวกและความง่าย (Convenience and Simplicity) ระบบการบริหารจัดเก็บ ภาษีที่ดีจะต้องอำนวยความสะดวกแก่ ทั้งประชาชนผู้เสียภาษี และเจ้าพนักงานผู้จัดเก็บภาษี ดังนั้น ไม่ ว่าจะเป็นแบบฟอร์มและระเบียบการที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี จะต้องมีลักษณะเรียบง่าย แต่ไม่ซับซ้อน ง่ายจนเกิดความเสียหาย

หลักประชาธิปไตยและการเปิดเผยต่อประชาชน ระบบภาษีเป็นส่วนหนึ่งของระบบ การเมืองบริหาร จึงต้องสอดคล้องสนองตอบระบบการเมืองในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้น

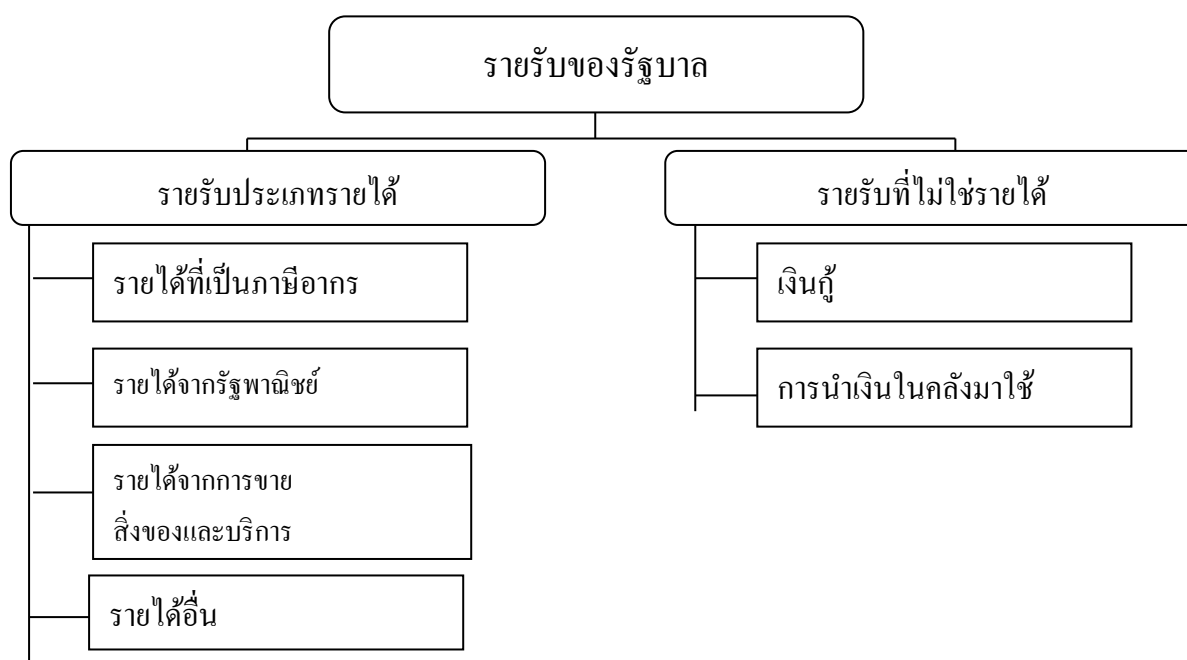
ระบบภาษีจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมทางการเมือง กล่าวคือ การกำหนดนโยบายเป็นอำนาจของคณะรัฐบาลและรัฐสภาสำหรับการบริหารจัดการเก็บภาษีซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายนั้นจะต้องยึดหลักความเป็นกลางทางการเมือง และจะต้องเปิดเผยการดำเนินการต่อทั้งสถาบันรัฐสภาและต่อประชาชนทั่วไป ผลการจัดเก็บจะเก็บเป็นความลับมิได้

2.2 ทฤษฎีภาษีเงินได้

การที่รัฐบาลต้องมีแหล่งเงินได้ ในฐานะที่เป็นองค์กรหนึ่งที่ต้องซื้อสิ่งของต่างๆ มาผลิตสินค้าหรือบริการให้แก่พลเมืองเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป แหล่งรายรับที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลก็คือภาษี

ภาษีอากร หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บจากรายการเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม โดยมีได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี โดยภาษีอากรมีลักษณะเป็นการบังคับเก็บจากประชาชนทุกคนเป็นผู้รับผิดชอบในการเสียภาษี วัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินภาษีคือ นำไปใช้เพื่อสาธารณะหรือสังคมโดยรวม (ที่มา: สำนักกฎหมายสรรพเนติ, 2556)

ขจร สารพันธ์ (อ้างถึงในธนัชชา ธรรมโม, 2551) ให้คำจำกัดความเรื่องภาษีอากรว่า เป็นการหารายได้ของรัฐบาลโดยใช้อำนาจบังคับจากประชาชนภายในขอบเขตของกฎหมาย ประชาชนต้องจ่ายให้รัฐตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแม้ว่า จะเต็มใจหรือไม่ก็ตาม โดยที่รัฐไม่มีพันธะผูกพันที่จะให้บริการตอบแทนโดยตรง

ภาพที่ 2.1 แสดงรายรับของรัฐบาล

ที่มา: โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหมอภาษี

2.2.1 ประเภทของภาษีอากรนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.2.1.1 แบ่งตามการผลักภาระภาษี คือ ภาษีทางตรง (Direct Tax) เป็นภาษีที่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องรับภาระภาษีนั้นเอาไว้เองไม่สามารถผลักภาระไปยังผู้อื่นได้หรือกระทำไม่ได้โดยยาก เช่น ภาษีเงินได้ ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก เป็นต้น ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) เป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระไปยังผู้อื่นได้บางส่วนหรือทั้งหมด เช่น ภาษีการค้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากร เป็นต้น

2.2.1.2 แบ่งตามลักษณะของฐานภาษี (Tax base) ฐานภาษีนั่น เป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีที่เก็บนั้นเก็บจากอะไร ฐานภาษี (Tax base) ในความหมายอย่างแคบหรือความหมายตามกฎหมายนั้น หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุขั้นต้นที่ทำให้บุคคลต้องเสียภาษี หรือสิ่งที่เป็นฐานในการประเมินภาษีอากร เช่น ฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหักด้วยสิทธิลดหย่อนทางภาษีและหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว ถือว่าเป็นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสุทธิ ซึ่งนำฐานภาษีเงินได้สุทธินี้นำมาคำนวณในการเสียภาษี ฐานภาษีนั่นมี 3 ประเภท ดังนี้คือ

1. ภาษีที่เก็บจากเงินได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีนิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่มของทรัพย์สิน (Capital Gain Tax)

3. ภาษีที่เก็บจากทรัพย์สิน จะเป็นทรัพย์สินเฉพาะอย่าง ได้แก่ ภาษีมรดก ภาษีที่ดิน ภาษีรถยนต์ ภาษีทรัพย์สิน¹ เป็นต้น

4. ภาษีที่เก็บจากการบริโภค หมายถึง การนำค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าหรือบริการเป็นฐานในการเรียกเก็บภาษีอากร ได้แก่ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร เป็นต้น

2.2.2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและสิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นภาษีทางตรง (Direct Tax) โดยจัดเก็บจากเงินได้ของผู้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นผู้รับภาระภาษีไว้เองไม่สามารถผลักภาระภาษีไปยังผู้อื่นได้ (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2556)

2.2.3 โครงสร้างภาษีเงินได้ สมชัย อุซุพันธ์(2526) ได้สรุปเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีเอาไว้ดังต่อไปนี้คือ

2.2.3.1 ถิ่นที่อยู่อาศัยและแหล่งที่ได้เงินได้

ตามมาตรา 41 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้น จัดเก็บจากเงินได้ของผู้ที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยทุกคนไม่ว่าเงินได้นั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือต่างประเทศ สำหรับผู้ที่มีได้อยู่ในประเทศไทยจะเสียภาษีก็ต่อเมื่อมีเงินได้อันเกิดจากแหล่งที่มาในประเทศไทยเท่านั้น เป็นเงินได้ซึ่งเกิดจากหน้าที่งานหรือกิจการที่ทำในประเทศไทย หรือเนื่องจากกิจการของนายจ้างในประเทศไทยหรือเนื่องจากทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นเงินได้ที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทยจำเป็นต้องถูกหักภาษี โดยผู้มีเงินได้นั้นจะต้องอยู่ในประเทศไทยชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือหลายระยะเวลารวมทั้งสิ้น 180 วัน

2.2.3.2 ฐานภาษีเงินได้

ฐานภาษี หมายถึง สิ่งที่จะต้องรับผิดชอบในการเสียภาษี เช่น เงินได้ ความมั่งคั่ง หรือค่าใช้จ่าย (S.James and C.Nobes, 2000) ฐานภาษีถือเป็น แหล่งที่มาของรายได้ในการจัดเก็บภาษี หรือแหล่งเงินทุนในการจัดหารายได้แก่รัฐบาล ฐานภาษีจึงมีความสำคัญต่อรัฐบาลที่ต้องจัดเก็บ ฐานภาษีจึงเป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีที่เก็บอยู่นั้นเก็บจากอะไร ซึ่งฐานภาษีเงินได้นั้นเก็บจากเงินได้ของบุคคลทั่วไป โดยเก็บจากบุคคลธรรมดาผู้ซึ่งมีเงินได้พึงประเมินตามประมวลรัษฎากรตามมาตรา 39 แห่งประมวลรัษฎากร เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 39 ได้แก่

เงิน ไม่ว่าจะเป็นเงินตราไทยหรือเงินตราต่างประเทศที่เป็นเงินสดหรือเป็นเช็ค ก็ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินทั้งสิ้น

¹ ภาษีทรัพย์สิน จะเก็บจากประชาชนผู้ถือครองทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์ จะต้องเสียให้กับท้องถิ่นเพื่อเป็นการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

ทรัพย์สินที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หมายถึง ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างปีภาษีที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

ประโยชน์อย่างอื่นที่ได้รับซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน นอกจากเงินและทรัพย์สินแล้ว ยังมีประโยชน์อย่างอื่นที่ลูกจ้างได้รับจากนายจ้าง

เงินค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้ สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทต่างๆ ตามมาตรา 40 กรณีนายจ้างผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกเงินค่าภาษีอากรแทนให้ผู้มีเงินได้สำหรับเงินได้ประเภทต่างๆตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร

เครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ หรือเครดิตภาษีเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งกำไร เป็นเรื่องของการคืนภาษีให้แก่ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการเหตุที่มีการคืนภาษีนั่นเพราะเงินปันผลและเงินส่วนแบ่งกำไรนั้นมีที่มาจากกำไรสุทธิของบริษัท

2.2.3.3 ประเภทของเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร นั้นจะครอบคลุมถึงเงินได้ทุกประเภท โดยแบ่งประเภทเงินได้พึงประเมินเป็น 8 ประเภทดังนี้คือ

ประเภทที่ 1 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (1) เงินได้จากค่าจ้างแรงงาน ได้รับเงินได้จากการรับจ้างทำงาน เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งเงินได้ประเภทนี้ได้แก่ เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้างเบี่ยเลี้ยง โบนัส บำเหน็จ บำนาญ หรือประโยชน์ใดๆที่ได้รับจากการจ้างแรงงาน ซึ่งในการจ้างแรงงานนั้นสินจ้างที่จ่ายอาจจ่ายได้ในลักษณะต่างๆ เช่น เงินเดือน ซึ่งเป็นการจ่ายสินจ้างในรูปของเงินเดือนที่จ่ายตามกำหนดเวลา ส่วนค่าจ้างนั้น จะมีลักษณะคล้ายเงินเดือน แต่ทำงานที่ทำการจะเป็นการจ้างแบบชั่วคราว หรือทำงานเสร็จแล้วจึงจ่าย หรือจ่ายตามปริมาณงานที่จ้างทำ เบี่ยเลี้ยง เป็นเงินที่นายจ้างต้องจ่ายให้ลูกจ้างเนื่องจากลูกจ้างต้องไปปฏิบัติงานนอกสถานที่ โบนัส เป็นเงินรางวัลที่นายจ้างให้เป็นพิเศษนอกจากสินจ้างตามปกติมักจะจ่ายให้ตอนสิ้นปี ส่วนเบี่ยหวัด บำเหน็จบำนาญนั้น เป็นเงินที่นายจ้างจ่ายให้หลังจากที่การงานสิ้นสุดลง เพื่อตอบแทนผลงานที่ลูกจ้างได้ปฏิบัติงานมาด้วยดี

ประเภทที่ 2 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(2) เป็นเงินได้จากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ หรือรับทำงานให้ เช่น ค่าธรรมเนียมและค่า่านายหน้า เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้

ประเภทที่ 3 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(3) เป็นเงินได้จากค่าสิทธิต่างๆ เช่น

ค่าแห่งภูติวิลล์ หมายถึง ค่าความนิยม (goodwill) หรือมูลค่าของธุรกิจที่สูงเกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สินที่ตราค่าไว้ ค่าสิทธิ (Royalties) หมายถึง การจ่ายไม่ว่าชนิดใดๆที่ได้รับเป็นค่าตอบแทนเพื่อการให้ใช้ หรือสิทธิในการใช้ลิขสิทธิ์

ประเภทที่ 4 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) คือเงินได้ที่ได้จากการลงทุน เช่น ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ และเงินปันผล คือ เงินส่วนแบ่งกำไร หรือประโยชน์อื่นๆใดที่ได้จากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล กองทุนรวม หรือสถาบันการเงิน ที่มีกฎหมายโดยเฉพาะของประเทศไทยจัดตั้งขึ้นสำหรับให้ผู้กู้ยืมเงิน

ประเภทที่ 5 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(5) เป็นเงินได้จากค่าเช่าทรัพย์สิน ผิดสัญญาเช่าซื้อหรือการซื้อขายเงินผ่อน เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าเช่าที่ดิน

ประเภทที่ 6 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(6) เป็นเงินได้จากการประกอบอาชีพอิสระ เงินได้ประเภทนี้ ได้แก่เงินได้จากวิชาชีพอิสระ การประกอบโรคศิลป์ วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี ประณีตศิลปกรรมหรือวิชาชีพอิสระอื่น เป็นต้น

ประเภทที่ 7 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(7) เป็นเงินได้จากการรับเหมาต่างๆ ที่ผู้รับเหมาต้องลงทุนด้วยการจัดหาสัมภาระในส่วนสำคัญนอกจากเครื่องมือ เช่นกำไรจากการรับเหมาก่อสร้าง

ประเภทที่ 8 เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เป็นเงินได้จากการธุรกิจ การพาณิชย์ การเกษตร การอุตสาหกรรม การขนส่ง และเงินได้อื่นๆ นอกเหนือจากเงินได้ 1-7

2.2.3.4 เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี ตามมาตรา 42 และกฎกระทรวงฉบับที่ 126 ได้บัญญัติเงินได้ที่รับยกเว้นเอาไว้ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะในการเดินทาง เงินค่าเดินทางที่นายจ้างให้แก่ลูกจ้าง เงินเพิ่มพิเศษประจำตำแหน่ง เช่นค่าเช่าบ้าน ดอกเบี้ยที่ได้รับยกเว้น เป็นต้น

2.2.3.5 ค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หัก

โดยทั่วไปผู้เสียภาษีมียกข้อยกเว้นที่จะแสดงค่าใช้จ่ายจริงหรือจะขอหักค่าใช้จ่ายแบบเหมาโดยสามารถหักได้ร้อยละ 40 ของเงินได้แต่ไม่เกิน 60,000 บาท

2.2.3.6 ค่าลดหย่อนภาษี หลักจากหักค่าใช้จ่ายแล้วเงินได้พึงประเมินยังได้รับสิทธิในการหักค่าลดหย่อนได้อีก

2.2.3.7 อัตราภาษีเงินได้ อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามของประเทศไทยจะเก็บแบบอัตราก้าวหน้า (Progressive Rate) โดยแบ่งออกเป็นขั้นบันได แบ่งออกมาเป็น 7 ขั้นอัตรา

ตารางที่ 2.1 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาปี 2556-2557

เงินได้สุทธิ	ช่วงเงินได้สุทธิ แต่ละชั้น	อัตราภาษี ร้อยละ	ภาษีแต่ละชั้น เงินได้สุทธิ	ภาษีสะสม สูงสุดของชั้น
1 - 150,000	150,000	ได้รับยกเว้น	-	-
150,001 - 300,000	150,000	5	7,500	7,500
300,001 - 500,000	200,000	10	20,000	27,500
500,001 - 750,000	250,000	15	37,500	65,000
750,001 - 1,000,000	250,000	20	50,000	115,000
1,000,001 - 2,000,000	1,000,000	25	250,000	365,000
2,000,001 - 4,000,000	2,000,000	30	600,000	965,000
4,000,001 บาทขึ้นไป	-	35	-	-

ที่มา : กรมสรรพากร, 2557

2.2.3.8 เครดิตภาษีสำหรับเงินปันผล ในการคำนวณภาษีเงินได้เฉพาะผู้มีเงินได้ที่มิ
ภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยหรือเป็นผู้อาศัยอยู่ในประเทศไทยที่อาศัยอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่งหรือ
หลายระยะเวลารวมกันเกิน 180 วัน ในปีภาษีโดยให้เครดิตในการคำนวณภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือ
ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินปันผลนั้นต้องเสียภาษีหารด้วยผลต่างของหนึ่งร้อยลบด้วยอัตราภาษี
เงินได้ดังกล่าวนั้น

2.2.3.9 การหักภาษี ณ ที่จ่าย การหักภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย (Withholding Tax)
เป็นการจัดเก็บภาษีล่วงหน้า โดยกำหนดให้ ผู้จ่ายเงินมีหน้าที่หักภาษีเงินได้จากเงินที่ตนจ่ายให้แก่
ผู้รับทุกราวที่มีการจ่ายเงินได้พึงประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้วนำเงิน
ภาษีนั้นให้ส่งให้รัฐ ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย กฎหมายให้อัตราเป็นเครดิตสามารถนำไปหักออกจาก
ภาษีที่ต้องเสียเมื่อถึงกำหนด

2.2.3.10 การคืนภาษี บุคคลใดถูกหักภาษี และนำส่งแล้วเป็นจำนวนเงินเกินกว่าจำนวน
ที่ควรจะต้องเสียภาษีจริง บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอคืนภาษีในส่วนที่ถูกหักเอาไว้เกินได้

ส่วนในด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ประชาชนสามารถนำมาลดหย่อนภาษีบุคคลธรรมดา
เป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนควรจะทราบว่ามีการอะไรที่สามารถเป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดาได้บ้างสำหรับการหักลดหย่อนภาษี ก็เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีก่อนนำ
เงินได้สุทธิไปคำนวณภาษีตามอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และรายการที่สามารถหักลดหย่อน
และยกเว้นภาษี มีรายละเอียดดังนี้

2.2.4 ลดหย่อนส่วนบุคคล สามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.2.4.1 สามารถลดหย่อนตัวเองได้ 30,000 บาท ส่วนคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้สามารถใช้สิทธิ์ลดหย่อนได้ 30,000 บาท

2.2.4.2 ถ้ามีบุตรที่ศึกษาในประเทศ ลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท และลดหย่อนการศึกษาได้อีก 2,000 บาท

2.2.4.3 ส่วนถ้ามีบุตรที่ไม่ศึกษาหรือศึกษาในต่างประเทศ ลดหย่อนได้คนละ 15,000 บาท

2.2.4.4 ถ้าผู้มีเงินได้ ได้อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ไม่มียาได้ ผู้มีเงินได้สามารถใช้สิทธิ์ลดหย่อนอุปการะเลี้ยงดูบิดา มารดา (ที่มีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี) ลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท

2.2.4.5 ค่าอุปการะเลี้ยงดูคนพิการหรือทุพพลภาพที่มีเงินได้พึงประเมินไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี ลดหย่อนได้คนละ 60,000 บาท

2.2.4.6 ค่าลดหย่อนและยกเว้น สำหรับเบี้ยประกันชีวิต ผู้มีเงินได้และหรือคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้สามารถลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงไม่เกิน 100,000 บาทหากเบี้ยประกันภัยที่จ่ายเป็นเบี้ยประกันภัยสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญ ให้ยกเว้นอีกร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินแต่ลดหย่อนได้ไม่เกิน 200,000 บาทและเมื่อรวมกับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน หรือค่าซื้อหน่วยลงทุนกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพแล้ว ต้องไม่เกิน 500,000 บาท

2.2.4.7 ยกเว้นเบี้ยประกันสุขภาพ บิดา มารดา ของผู้มีเงินได้และบิดา มารดาของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้ หักลดหย่อนได้ตามจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

2.2.4.8 ค่าลดหย่อนและยกเว้นเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 500,000 บาท

2.2.4.9 ยกเว้นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) สามารถลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมิน และไม่เกิน 500,000 บาท เมื่อรวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

2.2.4.10 ยกเว้นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว (LTF) สามารถนำมาลดหย่อนได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินแต่ไม่เกิน 500,000 บาท ยกเว้นเงินสะสม กบข สามารถนำมาลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 500,000 บาท

2.2.4.11 ยกเว้นเงินสะสมกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน ลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 500,000 บาท

2.2.4.12 ยกเว้นเงินค่าชดเชยที่ได้รับตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน (ไม่รวมค่าชดเชยเพราะเหตุเกษียณอายุ หรือสิ้นสุดสัญญาจ้าง) สามารถนำมาลดหย่อนได้ตามจริงแต่ไม่เกิน 300,000 บาทของค่าจ้าง หรือเงินเดือนของการทำงาน 300 วันสุดท้ายลดหย่อนและยกเว้น สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อการมีที่อยู่อาศัย สามารถนำมาลดหย่อนได้ตามที่จ่ายจริงได้ไม่เกิน 100,000 บาท

2.2.4.13 ค่าลดหย่อนเงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 9,000 บาท

2.2.4.14 ค่าลดหย่อนและยกเว้นเงินบริจาค ยกเว้นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา ลดหย่อนได้ 2 เท่าของจำนวนเงิน ที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอย่างอื่นก่อนหักลดหย่อนเงินบริจาค ยกเว้นค่าใช้จ่ายและเงินบริจาค ดังนี้

2.2.4.15 ยกเว้นค่าใช้จ่ายการจัดการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่าน

2.2.4.16 ยกเว้นค่าใช้จ่ายในการจัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ยกเว้นเงินบริจาคให้แก่กองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งขึ้น

2.2.4.17 ยกเว้นค่าใช้จ่ายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2.4.18 ค่าลดหย่อนเงินบริจาคทั่วไป ลดหย่อนตามจำนวนเงินที่จ่ายจริงได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนอื่นๆ

2.2.4.19 ยกเว้นเงินได้ที่ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นผู้อยู่ในประเทศไทยและมีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไปยกเว้นตามเงินได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 190,000 บาท

2.2.4.20 ยกเว้นเงินได้ที่ผู้มีเงินได้ซึ่งเป็นคนพิการอยู่ในไทยและอายุไม่เกิน 65 ปีบริบูรณ์ ยกเว้นตามจำนวนได้พึงประเมิน แต่ไม่เกิน 190,000 บาท

2.2.4.21 ยกเว้นเงินได้จากการซื้ออสังหาริมทรัพย์ตามจำนวนที่จ่ายเป็นค่าซื้ออสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่าไม่เกิน 5,000,000 บาท เป็นจำนวนไม่เกินภาษีเงินได้ที่คำนวณจากเงินได้สุทธิ หรือที่ต้องชำระก่อนการคำนวณหักภาษี ณ ที่จ่ายและเครดิตภาษี แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์นั้น

2.3 แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภรรยา

หลังจากที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพยายามแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการเสียภาษีของคู่สมรส เนื่องจากสมัยก่อนนั้นถือเอาเงินได้ของภรรยา เป็นหนึ่งของสามีด้วยทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการเสียภาษี เพราะในสมัยนี้ผู้หญิงก็สามารถออกหางานทำมีรายได้เหมือนผู้ชาย และยังขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญว่าด้วยเรื่องการเมืองที่เท่าเทียมกันทั้งชายและหญิง ทางภาครัฐจึงได้เปลี่ยนหลักการจัดเก็บภาษีของคู่สมรสใหม่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภรรยาสำหรับการยื่นรายการและเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากสามีและภรรยาสำหรับการยื่นรายการและเสียภาษีสำหรับปีภาษี 2555 เป็นต้นไป เป็นต้นไป เป็นต้นไป

2.3.1 การยื่นแบบแสดงรายการเงินได้พึงประเมิน

โดยมีเนื้อหาสำคัญ คือ สามีและภรรยาสามารถมีสิทธิ์เลือกได้ว่าจะยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษี แยกจากกันหรือรวมยื่นก็ได้ โดยมีวิธีดังนี้

2.3.1.1 กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีเงินได้ สามารถให้ผู้มีเงินได้ยื่นแบบแสดงรายการได้

2.3.1.2 กรณีต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ จะสามารถแยกออกเป็น

1. กรณีต่างฝ่ายต่างยื่นแบบแสดงรายการ ให้ต่างฝ่ายต่างสามารถยื่นแบบแสดงรายการตามเงินได้ที่ตัวเองได้รับ

2. กรณีที่ไม่สามารถแยกได้ว่าเงินได้เป็นของสามีหรือภรรยา สามารถแบ่งกันฝ่ายละกึ่งหนึ่งของรายได้รับ ยกเว้นเงินได้ตามมาตรา 40(8) ซึ่งสามารถแบ่งได้ตาม

2.1 การยื่นรายการและเสียภาษีแยกต่างหากจากกัน

2.2 สามีและภรรยาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ยื่นรายการและเสียภาษีในนามตนเอง

2.3 สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ไม่อาจแยกได้ว่าเป็นของสามีหรือภรรยาแต่ละฝ่ายจำนวนเท่าใด

(1) ถ้าเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) แห่งประมวลรัษฎากร ให้แบ่งเงินได้พึงประเมินเป็นของสามีและภรรยาฝ่ายละกึ่งหนึ่ง

(2) เฉพาะเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (8) แห่งประมวลรัษฎากร จะเลือกแบ่งเป็นของแต่ละฝ่ายตามส่วนที่ตกลงกันได้ แต่รวมกันต้องไม่น้อยกว่าเงินได้พึงประเมินที่ได้รับ ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้แบ่งเป็นของสามีและภรรยาฝ่ายละกึ่งหนึ่ง หรือจะยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน โดยกำหนดให้สามีและภรรยาสามารถยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีรวมกัน โดยให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของตนเองเป็นเงินได้ของสามีหรือภรรยาก็ได้ หรือจะแยกยื่นเฉพาะเงินได้ตามมาตรา 40(1) ก็ได้ แต่ในกรณีที่มีภาษีค้างชำระจะต้องรับผิดชอบในภาษีที่ค้างชำระนั้นร่วมกันด้วย

2.3.2 การหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อน

2.3.2.1 การหักค่าใช้จ่าย กฎหมายไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงใดๆจากกฎหมายเดิมคือสามารถแบ่งค่าใช้จ่ายตามสัดส่วนของเงินได้ของแต่ละคน

2.3.2.2 การหักค่าลดหย่อน การหักค่าลดหย่อนมีการเปลี่ยนแปลงหลักๆ ได้แก่ ค่าลดหย่อนส่วนตัว ค่าลดหย่อนบุตร ค่าลดหย่อนการศึกษานบุตร ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืม โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.3.2.2 หักค่าลดหย่อนส่วนตัว กรณีมีเงินได้ฝ่ายเดียว ผู้มีเงินได้สามารถลดหย่อนส่วนตัวได้ 30,000 บาท และสามารถนำค่าลดหย่อนของสามีหรือภริยาที่ไม่มีเงินได้อีก 30,000 บาท

2.3.3 กรณีต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ มีรายละเอียดดังนี้

1).กรณีแยกยื่นแบบแสดงรายการ สามารถแยกค่าลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท
2).กรณีแยกยื่นแบบแสดงรายการเฉพาะเงินได้ 40(1) สามารถแยกค่าลดหย่อนได้คนละ 30,000 บาท

3).กรณียื่นแบบแสดงรายการรวมกัน สามารถลดหย่อนส่วนตัวได้ 30,000 บาทและสามารถนำค่าลดหย่อนของสามีหรือภริยาที่ไม่มีเงินได้นำมาลดหย่อนเพิ่มอีก 30,000 บาท

4).หักค่าลดหย่อนบุตรและการศึกษานบุตร กรณีมีเงินได้ฝ่ายเดียว: สามารถหักค่าลดหย่อนบุตรได้ 15,000 บาท และการศึกษานบุตรอีก 2,000 บาท สำหรับบุตร 1 คน

5).กรณีต่างฝ่ายต่างมีเงินได้

5.1 กรณีแยกยื่นแบบแสดงรายการ : สามีหรือภริยาสามารถต่างฝ่ายต่างหักค่าลดหย่อนบุตรได้ 15,000 บาทและการศึกษานบุตร 2,000 บาท สำหรับบุตร 1คน ในกรณีแยกยื่นเพียงเงินได้40(1) ให้สามีหรือภริยาผู้มีเงินได้ต่างคนต่างหักค่าลดหย่อนบุตรได้คนละ 15,000 บาทและการศึกษานบุตร 2,000 บาท สำหรับบุตร 1 คน

5.2 กรณียื่นแบบแสดงรายการรวมกัน : ให้ใช้สิทธิหักลดหย่อนบุตรรวมกันได้ คือ 30,000บาท และการศึกษานบุตร 4,000 บาท สำหรับบุตร 1 คน

6) หักค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืม สำหรับดอกเบี้ยเงินกูบ้านนั้น โดยหักลดหย่อนไม่เกิน 10,000 บาท ส่วนที่สอง ยกเว้นภาษี 90,000 บาทรวมเป็น 100,000 บาท โดยอธิบายได้ดังนี้

6.1 กรณีที่มีเงินได้ฝ่ายเดียว :

6.1.1 โดยการกู้ยืมฝ่ายเดียวหรือต่างฝ่ายต่างกู้ ให้สิทธิในการลดหย่อนเฉพาะดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในส่วนของตนตามที่ได้จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 10,000 บาท และไม่สามารถเอาของผู้ที่ไม่มีเงินได้มาใช้สิทธิ

6.1.2 ร่วมกันกู้ : ให้สามีหรือภริยาที่มีเงินได้หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้ตามจริงไม่เกิน 10,000 บาท

6.2 กรณีมีเงินได้ทั้งสองฝ่ายและแยกยื่นแบบแสดงรายการ

6.2.1 โดยการกู้ยืมฝ่ายเดียว : ให้สิทธิ์หักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท

6.2.2 ร่วมกันกู้ยืม : ให้สิทธิ์ให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนสำหรับดอกเบี้ยเงินกู้ยืมได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท ทั้งนี้ไม่ว่าความเป็นสามีหรือภริยาจะมีอยู่ตลอดปีหรือไม่

6.3 กรณีมีเงินได้ทั้งสองฝ่ายและยื่นแบบแสดงรายการรวมกัน

6.3.1 กรณีถือเอาเงินได้ของภริยาเป็นเงินได้ของสามี หรือเอาเงินได้ทั้งหมดของสามีเป็นเงินได้ของภริยา ให้สามารถหักลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมในส่วนของตนตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท และส่วนของสามีหรือภริยาไม่เกิน 10,000 บาท รวมทั้งสิ้น 20,000 บาท

จากแนวคิดและทฤษฎีเรื่องภาษีอากรดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ต่างๆที่ทางรัฐบาลกำหนดขึ้น ว่าสิทธิประโยชน์แต่ละตัวไหนบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแยกยื่นหรือยื่นรวมภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มสมรส

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้และความเข้าใจ

ทฤษฎีการเรียนรู้นั้นสามารถจำแนกได้เป็นหลากหลายวิธีในการเรียนรู้ ดังนี้ เรียนรู้จากการเก็บข้อมูล (Retention Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า ความสามารถในการรู้ขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการเก็บข้อมูล และเรียกข้อมูลที่เก็บเอาไว้กลับคืนมา ทั้งนี้รวมถึง รูปแบบของข้อมูล ความมากน้อยของข้อมูล จากการเรียนรู้ขั้นต้น แล้วนำไปปฏิบัติ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2535) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริงและข้อมูลต่างๆที่ได้รับและสะสมไว้ในรูปของความจำ

ในทิศทางเดียวกันวันเพ็ญ สายชล (2549) ก็ได้เคยศึกษาและเคยให้ความหมายของความรู้เอาไว้ว่า ความรู้คือความจำซึ่งเกิดจากการเรียนรู้มาก่อน ไม่ว่าจะเป็นความจำในลักษณะทั่วไป วิธีการกระบวนการในการเรียนรู้ โครงสร้าง ลำดับ และความเข้าใจหมายถึง ความสามารถนำความรู้ต่างๆมาสื่อสารให้คนอื่นได้เข้าใจจากสิ่งที่เราได้เรียนรู้มานั้น ในขณะที่ สมศรี ชันทอง (2550) ก็เคยให้ความหมายของคำว่า ความรู้เอาไว้ว่า ความรู้คือความสามารถในการจดจำ ข้อเท็จจริง รวมถึงรายละเอียดต่างๆจากการศึกษา การสังเกต การได้ยิน การมองเห็น และจากประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา

ความรู้ (Knowledge) เป็นพฤติกรรมขั้นแรก ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำ หรือโดยการเรียนรู้ การมองเห็น ได้ยิน หรือเป็นความรู้ส่วนหนึ่งในขั้นตอนแรกของการเรียนรู้

Bloom et al. 1956 (อ้างถึงใน อักษร สวัสดิ์, 2542, น. 26-28) กล่าวว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการที่คนขยายความรู้ความจำให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล โดยยกออกเป็น 3 ชั้น คือ การแปลความหมายของคำว่า ข้อความ สัญลักษณ์ในแง่มุมใหม่ตามเนื้อเรื่องและหลักวิชาการนั้นๆ การตีความโดยเอาความหมายจากการแปลความหมายทั้งหมดมารวมกันแล้วสรุปหรือขยายความนั้นตามแนวความคิดของตนเองโดยสร้างขึ้นมาใหม่ และทำสนะคดีใหม่ มุมมองใหม่ เพื่อในกว้างไกลออกไปจากข้อเท็จจริง จากความรู้ความเข้าใจที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความเข้าใจนั้นเกิดจาก การสะสมประสบการณ์ ความทรงจำ รวมกับข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลเก็บรวบรวมเอาไว้ในสมอง โดยสามารถนำออกมาใช้ได้ในการให้ข้อมูล อธิบายหรือความสามารถในการแปลความหมาย

ทั้งนี้บลูม ยังได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องของการเรียนรู้เอาไว้ว่า ระดับการเรียนรู้ของคนเรานั้นมี 6 ระดับคือ

ขั้นแรก ความรู้-ความจำ (Knowledge) คือ ความสามารถในการจดจำเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง เริ่มจากสิ่งง่ายที่เป็นอิสระต่อกัน ไปจนถึงสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ (Comprehension) คือความสามารถในการขยายความรู้ ความจำ อย่างมีเหตุผล เป็นความสามารถในการแปลความหมายจากสิ่งที่เรียนรู้และขยายความเพื่อให้คนอื่นเข้าใจได้

ขั้นที่ 3 การนำไปใช้ (Application) คือความสามารถในการนำความรู้ที่ได้มานั้นนำออกมาใช้นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความสามารถในการแยกแยะหรือพิจารณาสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยสามารถแบ่งออกเป็นส่วนๆ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริง

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถนำส่วนประกอบต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ นำมาเข้ด้วยกันเพื่อให้เป็นเรื่องราวเดียวกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งอาศัยความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) คือความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับเนื้อหา ความคิด โครงสร้างและวิธีการ โดยมีหลักเกณฑ์ เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ

จากโครงสร้างความรู้ความเข้าใจของ Bloom เราจะเห็นได้ว่าความจำนั้นเป็นความรู้ขั้นพื้นฐานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ ถ้าไม่มีความจำแล้วจะเกิดความเข้าใจได้อย่างไร ในทำนองเดียวกันถ้าไม่เกิดความเข้าใจแล้วจะนำไปใช้ได้อย่างไร

2.4.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเรียนรู้ มีอยู่หลายทฤษฎี เช่น

2.4.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยใช้การโยกย้ายปรับเปลี่ยนข้อมูล (Transfer Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า การเรียนรู้มาจาก การใช้ความเชื่อมโยง ระหว่าง ความเหมือน หรือความเกี่ยวข้อง ระหว่างข้อมูลใหม่กับข้อมูลเก่าทฤษฎีนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลขั้นต้นที่เก็บเอาไว้ด้วยเช่นกัน

2.4.1.2 ทฤษฎีของความกระตือรือร้น (Motivation Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า ความสามารถในการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับความตั้งใจที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความกังวล การประสบความสำเร็จและผลที่จะได้รับด้วย เช่น ถ้าทำอะไรแล้วได้ผลดี ผู้เรียนจะรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จก็จะมีแรงกระตือรือร้น

2.4.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Active Participation Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวว่า ความสามารถในการเรียนรู้ ขึ้นอยู่กับ ความอยากจะเรียนรู้ และมีส่วนร่วม ถ้ามีความอยากเรียนรู้ และอยากมีส่วนร่วมมาก ความสามารถในการเรียนรู้ก็จะมีมากขึ้น

2.4.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้จากการเก็บรวบรวมและการดำเนินการจัดการกับข้อมูล (Information Processing Theory) ทฤษฎีนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 พูดถึง ความสามารถในการจำระยะสั้นของสมอง ซึ่งมีขีดจำกัด สามารถเก็บข้อมูลเป็นกลุ่มก้อน (Chunking) ได้ประมาณ 7 ข้อมูล หรือ 5-9 คือ 7 บวกลบ 2 ข้อมูลก้อนนี้เป็นข้อมูลที่มีความหมาย ซึ่งอาจเป็นตัวเลข หรือคำพูด หรือตำแหน่งของตัวหมากรุก หรือใบหน้าคน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 พูดถึง ทฤษฎีที่นำเสนอโดย Miller et al., (1993) กล่าวว่า ต้องมีการประเมินว่า ได้มีการกระทำที่บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าหาก บอกว่าไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ก็จะต้องมีการกระทำ หรือปฏิบัติการใหม่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแก้ไข ปัญหา

กล่าวคือ ความรู้ความเข้าใจ คือสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือ ประสบการณ์รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะความเข้าใจ หรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากการ ประสบการณ์สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน การฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ โดยบลูม (Bloom, 1980 อ้างถึงใน ศิพล รื่นใจชม, 2549) ได้ให้ความหมายของความเข้าใจเอาไว้ว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ ซึ่งอาจจะกระทำโดยใช้ปากเปล่า ข้อเขียน สัญลักษณ์ต่างๆ โดยพฤติกรรมของความเข้าใจแบ่งได้ 3 แบบ คือ การแปลความ การตีความ และการสรุปอ้างอิง

ซึ่งต่อมา วิภาพร นิธิปรีชาพันธ์ (2553) ได้กล่าวว่าทฤษฎีความเข้าใจนั้น มีความเชื่อว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ต้องใช้ประสาทสัมผัส(Sense) และใช้สติปัญญาเป็นตัววิเคราะห์ข้อมูล และเก็บสะสมประสบการณ์เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาใหม่ๆ สำหรับแนวความคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับการเรียนรู้นั้นแบ่งออกมาเป็นสองประเภทคือ กลุ่มแนวความคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และกลุ่มแนวความคิดการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructionism) และ Von Glaserfeld (1991) และ Kemil (1991) ได้กล่าวว่าทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เชื่อว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในตัวของ ผู้เรียนที่เน้นวิธีการเรียนรู้ด้วยการตัวเอง พึ่งพาตนเอง รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการดำรงชีวิต โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน แล้วนำความรู้ความเข้าใจที่ประสบพบเห็นมาสร้างเป็น โครงสร้างใหม่ทางสติปัญญา จนถึงได้ว่าเป็นการพัฒนาทางปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันใน สังคม ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้วิธีการแก้ปัญหา (Collaborative Constructivism) (สุรางค์ ไคว์ตระกูล , 2544)

โดยที่บุคคลแต่ละคนจะมีวิธีคิดในการแก้ปัญหาไม่เหมือนกันทั้งนี้ก็เกิดจากการคิดวิธี แก้ปัญหาของแต่ละคน โดย Jean Piaget (1960) ได้เรียกแนวคิดนี้ว่า Cognitive constructivism โดย Jean Piaget เชื่อว่า ผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นมาขัดแย้งกับทางปัญญาแล้ว ผู้เรียนพยายามปรับ โครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่สภาวะสมดุล โดยวิธีการดูดซึม การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งรอบๆตัว ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม กับความรู้ที่ก่อตัวขึ้นใหม่ จน กระทั่งสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง ส่วนอีกแนวคิดหนึ่ง คือเกิดจากบริบททาง สังคม คือแนวความคิดของ Vygotsky(1986)โดยเรียกแนวคิดนี้ว่า Social Constructivism โดยเชื่อว่า ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และมีแนวความคิดที่เชื่อว่าการ เรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำ Learning by doing โดย John Dewey(1969)กล่าวว่าผู้เรียนต้องมีการทำ ความเข้าใจความรู้ใหม่ๆโดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีสั่งสมมาเป็นพื้นฐานการเรียนรู้อันเป็นความ พยายามเชิงสังคม ส่วนเรื่องความรู้นั้น หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะ เป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจาก การรวบรวมสาระต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยความรู้นี้อาจแยก ออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากลเป็นต้น ซึ่ง The Lixicon Webster (1997) ได้ให้คำจำกัด ความของความรู้เอาไว้ว่า เป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างที่เกิดจากการศึกษาหรือ ค้นคว้า

โดยที่บุคคลแต่ละคนจะมีวิธีคิดในการแก้ปัญหาไม่เหมือนกันทั้งนี้ก็เกิดจากการคิดวิธีแก้ปัญหของแต่ละคน โดย Jean Piaget (1960) ได้เรียกแนวคิดนี้ว่า Cognitive constructivism โดย Jean Piaget เชื่อว่า ผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยปัญหาที่เกิดขึ้นมาขัดแย้งกับทางปัญญาแล้ว ผู้เรียนพยายามปรับโครงสร้างทางปัญญาให้เข้าสู่ภาวะสมดุล โดยวิธีการดูดซึม การรับข้อมูลใหม่จากสิ่งรอบๆตัว ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญา ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม กับความรู้ที่ก่อตัวขึ้นใหม่ จนกระทั่งสร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาหรือก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นเอง ส่วนอีกแนวคิดหนึ่ง คือเกิดจากบริบททางสังคม คือแนวความคิดของ Vygotsky(1986) โดยเรียกแนวคิดนี้ว่า Social Constructivism โดยเชื่อว่าผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ โดยผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น และมีแนวความคิดที่เชื่อว่าการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการกระทำ Learning by doing โดย John Dewey(1969)กล่าวว่าผู้เรียนต้องมีการทำความเข้าใจความรู้ใหม่ๆ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมที่มีตั้งสมมติเป็นพื้นฐานการเรียนรู้อันเป็นความพยายามเชิงสังคม ส่วนเรื่องความรู้ นั้น หมายถึง พฤติกรรมและสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่าง ๆ จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น โดยความรู้นี้อาจแยกออกเป็นความรู้เฉพาะสิ่ง และความรู้เรื่องสากลเป็นต้น ซึ่ง The Lixicon Webster (1997) ได้ให้คำจำกัดความของความรู้เอาไว้ว่า เป็นความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ โครงสร้างที่เกิดจากการศึกษาหรือค้นคว้า หรือเป็นความรู้เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคลที่ได้จากการสังเกตประสบการณ์หรือจากรายงานการรับรู้ข้อเท็จจริง ต้องชัดเจนและต้องอาศัยเวลา

รัตติกรณ จงวิศาล (2535) ให้ความหมายการวัดความรู้ว่า คือความสามารถในการระลึก (Recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึก ประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับจากคำสอนการบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอนรวมทั้งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมต่างๆรอบตัว ผู้เรียน ด้วยคำถามวัดความรู้แบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

ชนิดแรก คือถามคำถามในความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น คำศัพท์ คำนิยาม กฎเกณฑ์และความจริงหรือรายละเอียดเนื้อหาต่างๆ

ชนิดที่สอง คือถามความรู้ในวิธีการ เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ แบบแผน ประเพณี ขั้นตอนการปฏิบัติทั้งหลาย

ชนิดสุดท้าย คือถามความรู้รวบยอดเป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุปหรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะ เพื่อรวบรวมและย้อนย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้นๆ

จากทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ทำการวิจัยสามารถสรุปความหมายของการเรียนรู้ได้ดังนี้ การเรียนรู้นั้นจะเกิดขึ้นได้โดยการพัฒนาของผู้เรียนโดยความอยากรู้ เริ่มด้วยความจำในส่วนแรก และผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยผู้เรียนสามารถเก็บข้อมูล จากสิ่งแวดล้อมภายนอก รวมทั้งของความรู้ภายในสมองของตัวเองและสามารถนำออกมาใช้ได้ และสามารถวัดความรู้ด้วยการสร้างเครื่องมือวัดความรู้ความเข้าใจโดยจะต้องสร้างโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับนิยาม ผู้วิจัยจึงใช้แนวความคิดเรื่องการเรียนรู้นั้นนำมาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อทำการศึกษการเรียนรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มสมรส เพื่อใช้ประกอบการทำวิจัยครั้งนี้

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องเรียนรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแยกยื่นหรือยื่นรวมภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มสมรส โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากวรรณกรรมที่ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในที่มีผลต่อการตัดสินใจ ซึ่งในเรื่องนี้มีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาคือ ชนาธิป อ่อนหวาน (2553) โดยศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนของผู้บริโภค จากผลการวิเคราะห์พบว่า ความรู้ความเข้าใจที่ต่างกันมีแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าที่มีฉลากคาร์บอน ด้านการซื้อขายสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนในอนาคต ด้านการแนะนำให้ผู้ที่รู้จักซื้อขายสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนและด้านการซื้อขายสินค้าที่มีฉลากคาร์บอนถึงแม้มีสินค้าประเภทเดียวกันวางจำหน่ายต่างกัน

ส่วนในเรื่องสิทธิประโยชน์ทางภาษีและภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ก็ได้มีผู้วิจัยในหลายๆด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสนใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เอกพงศ์ ลุนสา (2547) โดยศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการซื้อขายไปและกิจการให้บริการ ผลการวิจัยพบว่ากรณีที่รัฐบาลนำเงินภาษีไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีความโปร่งใสเป็นแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในการเสียภาษีมากที่สุดและในปีเดียวกันนั้นยังมีผู้ที่ทำการศึกษาสาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษีบุคคลธรรมดา โดย ฉัจฉริย์ เจริญประสิทธิ์ (2547) ซึ่งจากการศึกษาก็คือคนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องของภาษีอากร ความไม่รู้จักหน้าที่ของตนเองในการที่ตนเองมีหน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีให้กับรัฐ คิดว่าภาษีเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเสียภาษี เกิดการต่อต้าน การเห็นแก่ตัว และไม่มองประโยชน์ส่วนรวมและ จากศึกษาสาเหตุของคนหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ก็จะมีผู้วิจัยความต้องการของผู้เสียภาษีต่อการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดย นภาลัย เทพขาว (2550) ได้ทำการศึกษาความต้องการของผู้เสียภาษีต่อการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งจากผลศึกษาได้พบว่า ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่มีความต้องการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกิดจากรายจ่ายเพื่อการออมหรือ

การลงทุน โดยผู้ที่การศึกษาสูงจะมีความต้องการใช้สิทธิประโยชน์ในระดับมากในการใช้สิทธิประโยชน์ต่างๆในทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ซึ่งจากการศึกษาเรื่องสิทธิประโยชน์ที่กล่าวมาข้างต้น ก็มีผู้ที่สนใจในการศึกษาสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในเรื่องต่างๆ เช่น ศึกษาสิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นแรงจูงใจในการลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและกองทุนหุ้นระยะยาว โดยจิราพร พรพัฒน์กุลชล (2553) ซึ่งจากการศึกษาของจิราพรพบว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพและกองทุนรวมหุ้นระยะยาวเป็นแรงจูงใจค่อนข้างปานกลางจนไปถึงค่อนข้างต่ำในการที่เป็นปัจจัยในการลงทุนเมื่อเทียบกับผลตอบแทนจากการลงทุนอย่างอื่นแต่จะเห็นสัดส่วนในการลงทุนในช่วงเดือนธันวาคมค่อนข้างมากกว่าเดือนอื่นๆแสดงให้เห็นว่า การที่สัดส่วนในการลงทุนในเดือนธันวาคมไม่เป็นผลจากอัตราผลตอบแทนแต่เป็นจากการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีจากการนำเงินลงทุนไปหักลดหย่อนภาษี ในทำนองเดียวกันกับ วรยศ จตุพรยิ่งยง (2552) ที่ศึกษาทัศนคติของพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์ในการลงทุนเพื่อหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การศึกษาก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปี 2550 ที่อัตราสูงสุด คือ ร้อยละ 10 จากฐานภาษีเงินได้หลังหักค่าลดหย่อน และการลงทุนเพื่อการหักค่าลดหย่อน โดยการลงทุนในเบี้ยประกันชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ในการหักค่าลดหย่อนภาษีและมีมูลค่าในการลงทุน ต่ำกว่า 100,000 บาท และส่วนใหญ่ตัดสินใจลงทุนด้วยตนเอง ระดับความสำคัญ ของปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนโดยรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย พบว่า ด้านจุดมุ่งหมายการลงทุนอยู่ในระดับสำคัญมากที่สุด ส่วนด้านการตัดสินใจและด้านผลตอบแทนอยู่ในระดับสำคัญมาก

และเนื่องจากประเทศไทยนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีอยู่บ่อยครั้งซึ่งนั้นก็อาจส่งผลกระทบต่อหลายๆด้าน จึงได้มีผู้ทำการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พ.ศ. 2529-25491 ผู้ทำการวิจัยคือ กมลพรรณ เผ่าพงษ์ (2550) โดยมีการแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือการจัดเก็บข้อมูลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทยและภาวะเงินเฟ้อ ส่วนที่สองคือศึกษาภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาระภาษีต่อเงินได้สุทธิ ตามโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อภาระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ที่มีรายได้แตกต่างกัน โดยผลของการศึกษานี้พบว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้างระหว่าง พ.ศ.2529-2548 ทำให้ผู้มีเงินได้มีภาระภาษียลดลงทุกกลุ่มรายได้ และมีส่วนช่วยบรรเทาภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อ แต่ไม่สามารถจัดการภาระภาษีที่เพิ่มขึ้น

เนื่องจากเงินเฟ้อได้ทั้งหมดและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแต่ละโครงสร้าง กลุ่มที่มีรายได้สูงจะรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่น้อยกว่าผู้มีเงินได้กลุ่มอื่นเมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ

อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยให้ความสนใจคือเรื่องของการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตเนื่องจากยุคสมัยปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากขึ้นผู้ที่เคยทำงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของการยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ต ฌฐฐฐฐ ฌฐฐฐ (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านอินเทอร์เน็ต โดยกรณีศึกษาคือผู้เสียภาษีในจังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ต นั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้เสียภาษีเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.4 มีสภาพโสด อายุตั้งแต่ 20-30 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001-25,000 บาท และส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในเรื่องคุณสมบัติของผู้มีสิทธิยื่นแบบฯ ผ่านอินเทอร์เน็ต การใช้สิทธิผ่อนชำระภาษี การชำระภาษีและกำหนดเวลาการชำระภาษีผ่านเครื่อง ATM และผ่านระบบ E-Payment อาชีพและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความรู้ของผู้เสียภาษี นอกจากนี้อาชีพและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการได้สิทธิพิเศษในการยื่นแบบฯ หลังเวลา 16.30 ช่วยลดต้นทุนในการพิมพ์แบบแสดงรายการ สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา และกังวลความไม่พอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ส่วนปัญหาที่พบและอุปสรรคของการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต สามอันดับแรก ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ตการมีภาระค่าใช้จ่ายมากกว่าวิธีเดิม และขั้นตอนการทำรายการยื่นแบบแสดงรายการยุ่งยาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านอินเทอร์เน็ตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการประเภทบุคคลธรรมดาที่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี รายรับเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 100,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีในเรื่องของการ ยื่นแบบแสดงรายการผ่านอินเทอร์เน็ตภายในกำหนดเวลา และกรณีที่ยื่นเกินกำหนดเวลาหรือยื่นแบบเพิ่มเติม การยื่นเอกสารหลักฐานประกอบคำของ ภ.พ. 02.3 ช่วงเวลาการยื่นแบบแสดงรายการและการดาวน์โหลดโปรแกรมการบันทึกข้อมูลกรณีสถานประกอบการที่มีสาขา และการป้อนข้อมูลของผู้เสียภาษี

ปัญหาและอุปสรรคของการยื่นแบบแสดงรายการ และชำระภาษีมูลค่าเพิ่มผ่านอินเทอร์เน็ต สามอันดับแรก ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบการชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต การมีปัญหาในการเข้า Web site ของกรมสรรพากร และปัญหาเกี่ยวกับวิธีการชำระเงิน

จากการศึกษาเรื่องภาษีเงินได้และสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเพื่อนำมาใช้ประกอบการทำวิจัยนั้น ผู้ทำการวิจัยยังทำการศึกษารื่องการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากคู่สมรสโดยมีผู้ทำการวิจัยคือ ญัฐพล จันทรศิริภาส (2551) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงกำหนดหน่วยภาษีและหลักการคำนวณภาษีเงินได้ที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากคู่สมรส จากการศึกษารื่องดังกล่าวได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้คือ การจัดเก็บภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 57 ตรีและมาตรา 57 เบญจ ได้วางหลักว่าในกรณีที่สามีภริยามีรายได้ต่างฝ่ายต่างมีเงินได้และอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษี ให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีเพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณภาษี ซึ่งถือว่าสามีและภริยาเป็นหน่วยภาษีเดียวกัน จากหลักการคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสโดยใช้หลักการรวมเงินได้ของคู่สมรสตามประมวลรัษฎากร มาตรา 57 ตรี ก่อให้เกิดผลกระทบประการสำคัญคืออาจทำให้เงินได้ของบุคคลที่มีคู่สมรสต้องเสียภาษีในอัตราภาษีที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวยังมีได้ทำการสมรส ส่วนกรณีที่กำหนดให้ภริยาขึ้นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี ก็ได้ช่วยบรรเทาผลกระทบดังกล่าวได้เฉพาะในส่วนเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานที่ภริยาได้รับเท่านั้น จากกรณีดังกล่าวส่งผลให้บุคคลที่มีคู่สมรสต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นภายหลังจากการสมรส และการคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสโดยใช้หลักการรวมเงินได้ตามมาตรา 57 ตรี ยังอาจส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะออกไปทำงานนอกบ้านหรือเข้าสู่ตลาดแรงงานของคู่สมรสฝ่ายที่มีเงินได้น้อยกว่าซึ่งมักจะเป็นคู่สมรสฝ่ายภริยา จึงทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากคู่สมรสตามประมวลรัษฎากรมีส่วนส่งเสริมการแบ่งแยกบทบาทระหว่างคู่สมรสตามแนวความคิดแบบดั้งเดิม และจากวิจัยพบว่าการคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสโดยใช้เงินได้รวมของคู่สมรสทั้งสองฝ่ายเป็นฐานภาษีเดียวไม่สอดคล้องกับหลักความสามารถในการเสียภาษี เนื่องจากการจัดเก็บภาษีตามหลักความสามารถในการเสียภาษี จะพิจารณาจากความสามารถในการเสียภาษีหรือเงินได้ของผู้เสียภาษีแต่ละคน มิได้พิจารณาจากความสามารถหรือเงินได้ของกลุ่มบุคคล เช่น คู่สมรสและการสมรสก็มีได้ทำให้ผู้เสียภาษีมีเงินได้หรือความสามารถในการเสียภาษีเพิ่มขึ้น

ผู้เสียภาษีจึงไม่ควรต้องมีภาระภาษีสูงขึ้นภายหลังการสมรส และเนื่องจากการสมรสมิได้ส่งผลต่อฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลที่ทำการสมรสอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น เป้าหมายเรื่องความเป็นกลางด้านการสมรสจึงเรียกร้องว่าภาระภาษีของบุคคลไม่ควรเพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะการสมรส แต่การคำนวณภาษีเงินได้ของคู่สมรสตามมาตรา 57 ตรี ซึ่งกำหนดให้ใช้หลักการรวม

เงินได้ของกลุ่มสมรส ได้ส่งผลให้บุคคลที่ทำการสมรสต้องรับภาระภาษีสูงขึ้นภายหลังการสมรส นั้น จึงกล่าวได้ว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้จากกลุ่มสมรสตามมาตรา 57 ตรี ไม่อาจบรรลุเป้าหมายเรื่อง ความเป็นกลางด้านการสมรส และประการสุดท้ายคือ การที่มาตรา 57 เบญจ กำหนดให้ภริยา สามารถนำเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีได้โดยไม่มี มาตรการเพื่อป้องกันการเลี่ยงภาษี จึงอาจเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเลี่ยงภาษีได้โดยเฉพาะในกรณี ที่ภริยาได้รับเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานจากงานหรือธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับสามี นอกจากนี้ในบางกรณีมาตรา 57 เบญจ อาจส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการรับภาระภาษี ระหว่างคู่สมรสอีกด้วย

จากงานวิจัยข้างต้นจะพบว่ามีความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของการคำนวณเสียภาษีซึ่ง ก่อนหน้านี้ก็มีคนเคยทำงานวิจัยเรื่องความไม่เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก สามีและภริยา โดย สุภชัย บำรุงศรี (2543) ซึ่งจากวิจัยจะพบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากสามีและภริยาตามหลักการรวมเงินได้นั้นไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาค เมื่อทำการ เปรียบเทียบกับผู้มีเงินได้ในหน่วยภาษีอื่น หรือเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชายและหญิงด้วยกัน กล่าวคือทำให้สามีภริยาต้องรับภาระภาษีมากกว่าผู้ที่ เป็นโสดหากคำนวณเปรียบเทียบเงินได้ใน หน่วยภาษีอื่น หรือเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชายและหญิงด้วยกัน กล่าวคือทำให้สามีภริยาต้องแบก รับภาระภาษีมากกว่าผู้ที่เป็นคนโสด หากคำนวณเปรียบเทียบเงินได้พึงประเมินจำนวนที่เท่ากัน และภริยาไม่สามารถนำเงินได้ที่ตนก่อขึ้นด้วยตนเองมาคำนวณภาษีโดยไม่ต้องนำไปถือเป็นเงินได้ ของสามีได้ ยกเว้นกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากร เท่านั้นซึ่งความ ไม่เสมอภาคดังกล่าวอาจขัดกับหลักการรับรองสิทธิของบุคคล ตามมาตรา 30 แห่งกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่กำหนดให้บุคคลต้องเสมอภาคในกฎหมายและ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน รวมถึงสิทธิชายหญิงต้องเท่าเทียมกันด้วย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าแนวปฏิบัติในการ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของกลุ่มสมรสที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการแนวปฏิบัติจากเดิมเพื่อจะลด ช่องว่างเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันของชายหญิง เพื่อไม่ให้ขัดกับกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 30 ด้วยเรื่องหลักความเสมอภาคกัน นั้นทำให้ประเด็นที่มีการเปลี่ยนแปลงมีความน่าสนใจ เช่นมีการ เพิ่มสิทธิประโยชน์ในเรื่องค่าลดหย่อนภาษีเงินได้บางกรณี เพื่อให้เกิดความเสมอภาคกัน ยกตัวอย่างเช่น ค่าลดหย่อนบุตร ซึ่งจากเดิมบุตร 1 คนหักค่าลดหย่อนได้ 15,000 บาท ในกรณีแยก ยื่นสามารถใช้ค่าลดหย่อนบุตรได้เพียงคนละกึ่งหนึ่ง แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายแล้วนั้นทำ ให้สามารถใช้สิทธิในการลดหย่อนบุตร ได้คนละ 15,000 บาท และยังรวมถึงการยื่นแบบแสดง รายการเสียภาษีผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต หรือช่องทางยื่นผ่านกรมสรรพากรเขตพื้นที่โดยตรง ซึ่ง

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงและลักษณะของการขึ้นแบบดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแยกยื่นหรือยื่นรวมภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้สมรส และการเรียนรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแยกยื่นยื่นหรือยื่นรวมหรือไม่ เพื่อนำเป็นแนวทางในการวางแผนภาษีของผู้สมรสในวันข้างหน้า หรือแม้กระทั่งสามารถเป็นข้อมูลให้แก่กรมสรรพากรในการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ทำให้คู่สมรสนั้นตัดสินใจในการรวมยื่นหรือแยกยื่นแสดงรายการเสียภาษี หรือเพื่อจะได้รู้ความประชาชนส่วนใหญ่ที่ทำงานอยู่กลางใจเมืองเชียงใหม่ มีความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ของผู้สมรสหรือไม่ ถ้าขนาดในพนักงานที่ทำงานอยู่กลางใจเมืองหลวงมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เข้าถึงข้อมูลได้มากกว่าบุคคลที่อยู่ห่างไกล ยังไม่ทราบว่ามีสิทธิประโยชน์ทางภาษีอะไรบ้างที่ทำให้พวกเขาแบ่งเบาภาระเรื่องภาษีได้ นั่นก็แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลที่กรมสรรพากรมีอยู่นั้นยังไม่ทั่วถึงเพียงพอให้กับประชาชนทั่วไปได้รับทราบเพียง